

Příprava a zasazení záložního štábu svazku

*Generálmajor Bedřich Špinler a kolektiv, plukovník Josef Kudrnovský, CSc.,
podplukovník Lubomír Freyburg, CSc., podplukovník Radoslav Ženčica,
podplukovník Stanislav Nehyba*

Jeden ze stálých a důležitých cílů nepřátelského průzkumu je zjistit místa velení protivníka a jejich vyřazením znemožnit nebo alespoň podstatně ztížit velení.

Toho může docílit **jaderným úderem**. Klasickými prostředky nedosáhne totálního zničení místa velení, i když mu způsobí těžké ztráty, např. leteckými údery nebo palebnými přepady dělostřelectva.

Jaderný úder středního a malého ekvivalentu je schopen zcela vyřadit příslušné místo velení, včetně spojovacích a dopravních prostředků a celého zabezpečujícího aparátu v krátké době, bez většího rizika objevení a zničení vlastního prostředku jaderného napadení. Z hlediska efektivního a ekonomického využití ničivé síly jaderných prostředků lze předpokládat, že jejich cílem bude zpravidla VS, popřípadě TVS a jen ve výjimečných případech i PVS.

MOŽNOSTI NAHRAZOVÁNÍ VYŘAZENÝCH MÍST VELENÍ SVAZKU

Na stupni divize vytváříme obvykle VS, PVS a TVS.

V boji počítáme s těmito variantami vyřazení:

- 1) Vyřazení části některého místa velení. Pak půjde jen o jeho doplnění péčí vlastního nebo nadřízeného štábu.
- 2) Vyřazení jednoho z míst velení (VS nebo TVS).
- 3) Vyřazení celého štábu (v posádce nebo v prostoru soustředění).

V těchto případech bude nutné vyřazené místo velení nebo celý štáb nahradit.

Při vyřazení VS přejímá velení buď PVS, kde je zástupce velitele divize, nebo TVS, kde je náčelník týlu.

V obou případech jde o krátkodobé opatření s cílem zabezpečit plnění posledního rozhodnutí velitele divize podřízenými útvary a hlášení o plnění úkolů

Předpokladem efektivního použití jaderných zbraní na místa velení je dobrý průzkum a **dostatečná přesnost zásahu**.

Nepřítel počítá proto s jadernými údery na VS všech stupňů od divize výše, a to jak v průběhu prvního hromadného úderu, tak i v průběhu operace. Přitom není rozhodující, zda jde o útočnou nebo obrannou operaci. Nepřítel bude s největší pravděpodobností usilovat o **zničení míst velení svazků především prvního sledu**, protože zde může mít ztráta velení rozhodující vliv na průběh boje.

Proto musíme učinit účinná opatření, která by jednak zjištění a zničení míst velení ztížila a jednak zabezpečila, že při vyřazení místa velení bude velení v nejkratším možném čase obnoveno.

My se budeme zabývat opatřeními, která umožní rychlé obnovení velení po vyřazení VS vševojskové divize.

Chceme se podílet se zkušenostmi, které jsme získali na různých cvičeních.

na armádu s využitím zbylých sil a spojovacích prostředků na PVS a TVS.

K úplné obnově velení však je zapotřebí doplnit štáb potřebným počtem osob, bojové techniky a materiálu. Při velkých ztrátách štábu půjde prakticky o nový štáb svazku.

Vyřazené štáby můžeme nahradit **veliku trojím způsobem**:

1. **Velení přebírá nejbližší nižší štáb** — tj. štáb jednoho pluku. Tento způsob však přináší s sebou velké zatížení štábu, které nemůže zvládnout, nebo vyvolá plynulé narušování velení tím, že štáb, který převzal vyšší funkci, je opět nahrazen štátem o stupeň nižším atd. Kromě toho nižšímu štábu nestačí spojovací prostředky ani zabezpečující orgány. Tento způsob považujeme proto za uspokojivý.

2. **Obnovíme vyřazený štáb z důstojníků různých kvalit a odborností, kteří jsou**

zrovna „po ruce“ (z ostatních míst velení, pluků nebo i operační skupiny štábu armády). Takový štáb není zpravidla schopen velet svazku hlavně v pohybových fázích boje pro svoji nesladěnost, nedostatek požadované odbornosti, spojovacích a dopravních prostředků, jakož i jiných nutných pomůcek a materiálu. Kromě toho je tento způsob časově náročný, nebezpečuje kontinuitu velení a znamená i dodatečné zatížení štábu armády složitou organizací tohoto štábu. Proto ani tento způsob neodpovídá kladeným požadavkům.

3. **Zasadíme záložní štáb**, vytvořený z důstojníků požadovaných odborností a vybavený nejnutnějšími prostředky k rychlému převzetí a zabezpečení velení za jakékoli situace. Tento způsob splňuje kladené požadavky a považujeme jej za **optimální**.

Tomuto způsobu chceme proto věnovat hlavně pozornost.

Síly a prostředky k vytvoření záložního štábu divize bude mít zpravidla jeden z vyšších stupňů velení, armáda nebo front.

Nejsložitější situace se může vyvinout u štábů svazků prvního sledu armády, k jejichž vyřazení dojde v nejnapjatější fázi počátečního období války, kdy svazky prvního sledu vstupují do střetného sražení, které má rozhodující význam pro průběh celé operace. Právě zde záleží na pevném a energickém velení.

Situace vyžaduje co nejrychleji nahradit vyřazený štáb záložním štábem a tak maximálně zkrátit mezidobí. Přitom jednotlivé útvary svazku (především PO) musí pokračovat v plnění úkolu s maximální rozhodností.

Kde by tedy měl být záložní štáb postaven, jak by měl být vybaven a zasazen a jaké lhůty by bylo nutno stanovit ke splnění tohoto úkolu?

ORGANIZACE, SLOŽENÍ A MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ ZÁLOŽNÍHO ŠTÁBU SVAZKU

Záložní štáby musí mít nejnutnější počet důstojníků a takových odborností, aby nahradily všechny náčelníky a popřípadě i jejich pomocníky ve štábu svazku, především však velitele, jeho zástupce a náčelníka štábu. Přitom tento štáb musí být vybaven pomocnými jednotkami, materiálem a bojovou a zejména spojovací technikou tak, aby mohl ještě před vlastním zasazením plnit úkoly vyplývající ze stmelování záložního štábu.

Bylo by optimální vytvářet tyto štáby již v míru, a to **jednotypové**, které jsou

Jedním z ukazatelů je vzdálenost místa postavení a vybavení záložního štábu od možných prostorů zasazení. Štáb frontu je v této fázi ve vzdálenosti asi 100 až 150 km od VS svazků, což představuje dobu přesunu 4–6 hodin. Štáb se musí přesunout po silnici, i když nejdůležitější pracovníci štábu se mohou přepravit vrtulníky.

Nelze však spoléhat na to, že štáb frontu bude mít dostatek vrtulníků k jiným účelům než spojovacím. Kromě toho štáb frontu má řadu důležitějších problémů, než vytvářet záložní štáby svazků. To však neznámá, že by v dalším průběhu operace nemohl vytvořit jeden až dva záložní štáby svazků v prostoru TVS frontu.

V této fázi je výhodnější **vytvářet a dislokovat záložní štáby svazků u velitelství armád** vzdálených od VS svazků 60 až 80 km. Pak potrvá přesun záložního štábu do prostoru zasazení asi 3 hodiny.

Záložní štáb může být od začátku poměrně přesně informován o situaci. Má pomůcky pro utajení velení a spojení právě pro stupeň svazek—svaz, v němž bude působit.

Vyřazen může být jak štáb motostřeleckého, tak i tankového svazku. Záložní štáb by měl být schopen velet svazkům obou typů. Nemůžeme totiž výstavbu záložních štábů komplikovat tím, že bychom museli ve svízelných podmínkách vytvářet dva typy záložních štábů. Bude účelné vytvářet záložní štáby **jednoho typu**.

Tento požadavek splníme poměrně snadno. Složení jak štábu motostřelecké, tak i tankové divize je značně podobné a většina (asi $\frac{2}{3}$) plánovaných funkcí je v nich stejná. Rozdíl je jen v počtu důstojníků vševojskového směru a tankového vojska. Tento rozdíl můžeme v každém jednotlivém případě vyrovnat z počtu důstojníků armády (frontu).

schopné velet motostřeleckým i tankovým svazkům. Organizaci záložního štábu volit tak, aby každá funkce vševojskového důstojníka byla zdvojnásobena funkcí odbornosti tankové a opačně. V konkrétním případě určit pak do funkcí důstojníky s potřebnou odborností, zbývající pak ponechat v záložním praporu důstojníků. Tím budou v zásadě vytvořeny dva týmy, jichž bude možné použít podle dané situace.

Např. při cvičení byla zkoušena tato organizace záložního štábu msd: (viz tabulku)

Poř. čís.	Složka	Osoby	Automobil				motosolo	přívěs
			osobní terénní	pohotovostní	štábní autobus	PV3S		
1	Velitelství (velitel, ZV)	2	1		1			
2	NŠ	1	1		1			
3	ZVP	1			1			
4	Oper. dodělení	3		1	1			
5	Průzk. dodělení	2			1			
6	V RVD	2		1	1			
7	PVO	1						
8	Žen. náčelník	1			1			
9	Chem. náčelník	1						
10	Spoj. náčelník	1						
11	NDV	1						
12	Týl	3		1	1			
13	Technické oddělení	3						
14	Org. oddělení	1						
15	6. oddělení souč. TS	2			1			
16	Správce štábu souč. velitel VR	1	1					
17	Náč. AHO	1						

Vzhledem k počtům byla stanovena provizorní organizace velitelské roty:

- **strážní četa** 1+1+12 s 1 PV3S,
- regulační družstvo 1+9 s 1 PV3S+1 mc
- **týlová četa složená**
 - z družstva hospodářského 1+5, 1 kuchyň, 1 cisterna na vodu, 1 důst. jídelna, 2 PV3S,
 - z družstva PHM 1+1, cisterna, 1 PV3S,
 - z družstva zdrav. zabezpečení 1+1, 1 sanitka,
- družstvo tech. zabezpečení 1+2, 1 PAD 1,
- spoj. družstvo 1+4 (pro vnitřní spoj.), 1 PV3S,
- družstvo elektrocentrály 1+1, 1 EC 15, 1 PV3S.

Je potřebné rozšířit některé složky záložního štábu, poněvadž dosavadní funkční a početní obsazení není dostačující. Jde

hlavně o operační oddělení a oddělení průzkumu, která by měla být na plných počtech, v týlu obdobně obsadit úplně oddělení organizačně plánovací.

Štáb armády (frontu) musí rovněž pamatovat na vybavení záložního štábu divize potřebnými mapami, předpisy, štábními pomůckami, tabulkami apod.

Základní podmínkou života a možnosti práce štábu je jeho vybavení prostředky v rozsahu normálního štábu svazku, tj. v hodnotě do velitelské rotu svazku včetně hospodářské jednotky. Tato podmínka je nutná nejen po dobu před nasazením, ale zejména po nasazení. Pracovní prostředí nemůže vytvářet až po obdržení úkolu, ale je základní podmínkou splnění úkolu.

Vybavení spojovacími prostředky, bojovou technikou i materiálem musí zabezpečit štáb armády již v míru. Záložní štáb se musí již při štábních náběvích i při VŠC s těmito prostředky plně seznámit

a běžně je používat (i šifrovací prostředky).

Není únosné, aby narychlo sestavený štáb se teprve při zasazení v průběhu operace materiálně vybavoval (přebíral mapy, šifrovací pomůcky, rádiové stanice atd.).

PRÁCE ŠTÁBU PŘI PŘEVZETÍ VELENÍ VYRAZENÉHO ŠTÁBU SVAZKU

Pro rychlé a organizované převzetí velení záložním štábem je důležitá správná metodická posloupnost a sladění činnosti štábu.

Dynamika boje komplikuje a ztěžuje určit jednoznačnou situaci, za které se to bude dít. Vzhledem k manévrovým formám bojové činnosti lze předpokládat, že zásah na místa velení bude uskutečňován ve dvou situacích:

1. s překvapením — již při samostatném zahájení války nebo v jejích prvních hodinách — tedy po jaderném úderu na posádky nebo při vyvážení vojsk do operační sestavy armády,

2. v průběhu operace.

V obou případech lze předpokládat, že ze štábu svazku bude vyřazen zpravidla jen jeho jeden prvek (VS, PVS nebo TVS), jsou-li stanoviště již při poplachu rozmístěny tak, aby jedním jaderným úderem nemohly být vyřazeny současně. Předpokládáme, že se nepříteli podaří s největší pravděpodobností zjistit a napadnout především VS, které lze nejobtížněji utajit a které má nejvíce demaskujících příznaků (skříňová auta, spojovací prostředky, agregáty). Při vyřazení VS je situace nejsložitější vzhledem k tomu, že je hlavním místem velení svazku. Je také nejvíce vybaveno jak počtem důstojníků, tak spojovacích prostředků a dále proto, že jsou zde soustředěni nejkvalifikovanější pracovníci štábu, kteří jsou nejloubežji seznámeni s úkoly. Předpokládáme proto, že právě při vyřazení VS budeme zasazovat nový, předem připravený záložní štáb, který musí nahradit vyřazené hlavní místo velení ujmout se velení a řízení vojsk.

Při vyřazení PVS bude mít velitel svazku zpravidla dostatek sil a prostředků, aby nahradil způsobené ztráty. Kromě toho, což je nejdůležitější, nebude narušena kontinuita velení, neboť vojska bude i v dalším řídit VS a velitel svazku může vytvořit PVS v případě největší nutnosti z počtu zbývajících sil.

Obdobná situace nastane při vyřazení

Záložní štáb divize je třeba vybavit pomůckami utajeného velení, a to jak k plnění bojového úkolu, tak pro štábní nácvik; tento lze organizovat podle časových možností v přípravném období (účel sladit práci štábu) buď formou krátkých letůček nebo instrukčně metodicky.

TVS. I v tomto případě nebude narušena kontinuita velení, avšak velitel svazku již nemá síly a prostředky, aby trvale řešil tuto situaci, proto je nutné vyžádat doplnění.

Základním podkladem pro zasazení záložního štábu je rozhodnutí velitele armády, které vychází z konkrétní situace, zejména:

— z počtu funkcionářů štábu svazku, kteří nebyli vyřazeni,

— z možnosti štábu armády uvolnit pro převzetí velení svazku alespoň některé funkcionáře ze štábu armády (např. směrového důstojníka a další), kteří tvoří operační skupinu

— z počtu spojovacích prostředků, které nebyly vyřazeny a jsou schopny převzít (alespoň dočasně) spojení s podřízenými útvary,

— z prostředků velitele armády, které má vyčleněny k dočasnému převzetí velení, zejména spojovacích.

a) Činnost štábu při vyřazení štábu svazku

Dojde-li k vyřazení štábu vševojskového svazku, ať již celého nebo jeho podstatné části (VS), lze základní metodický postup práce štábu armády po jaderném úderu na VS štábu svazku nastínit v těchto úkolech:

— zjištění nebo převzetí hlášení o jeho provedení,

— přijetí předběžného rozhodnutí,

— upřesnění rozsahu zničení nebo vyřazení (případně rekonstrukce na místě),

— upřesnění rozhodnutí o zasazení záložního štábu a příprava úkolu pro záložní štáb,

— organizace pomoci nově zasazovanému štábu svazku štábem armády,

— vlastní převzetí velení.

Řada těchto úkolů se bude vzájemně prolínat a doplňovat.

Zásadní úlohu sehraje zde rozhodnutí velitele armády a jeho pokyny náčelníku štábu, který učiní konkrétní opatření s využitím celého štábu. Značnou roli budou hrát i některé zdánlivě podružné otázky,

jako jsou mapy, vžitě tabulky a štábní pomůcky, magnetofony, pomůcky pro utajení velení a spojení a popřípadě předpisy.

Zasazovat záložní štáb můžeme ve dvou variantách:

1. po dočasném převzetí velení divize operační skupinou, vytvořenou ze štábu armády,

2. přímým nasazením záložního štábu.

Způsob zasazení závisí na konkrétní situaci, zejména na místě a době převzetí záložního štábu a situaci útvarů.

Na štábu armády je nutné vytvořit operační skupinu k převzetí velení svazku v každém případě, neboť nelze předvídat, zda velitel se rozhodne pro zasazení záložního štábu. Bude zasazena zpravidla v takové situaci, kdy by mohlo dojít k nebezpečí z prodlení v zasazení záložního štábu.

Vzhledem k tomu, že **operační skupina** bude složena z funkcionářů, kteří znají situaci na frontě, těžiště její přípravy bude položeno do údobí jejího vyčlenění. Bude zasazena na pokyn velitele nebo NS armády a přepravena zpravidla vrtulníky.

K zabezpečení kontinuity velení bude přicházet v úvahu vytvoření organizované, dobře informované a sladěné operační skupiny, složené nejlépe ze směrového důstojníka, kterému je známa situace svazku s potřebnou perspektivou plnění úkolu a z důstojníků druhů vojsk. Před jejich odchodem a popřípadě sloučením se záložním štábem by měla být organizována alespoň krátká součinnost, zaměřená k nejdůležitějším otázkám převzetí velení a k upřesnění úkolu svazku. Bylo by velmi účelné dát novému štábu pro první okamžiky alespoň 1—2 zakreslené mapy s potřebnými údaji k řešení upřesněného úkolu. Ideální by bylo, aby měl zakreslenou mapu každý specialista, odesílaný ze štábu armády do této operační skupiny.

Druhý velmi závažný problém je rozhodnutí, **kde zřídit nové VS**. Toto rozhodnutí bude velmi často nutné korigovat a sladovat nejen podle vývinu bojové situace, ale zvláště s přihlédnutím k dislokaci a k časovým možnostem zasazení záložního štábu. Bude rovněž ovlivněno nebezpečím z prodlení. Nejsnadnější bude tento úkol v podmínkách, kdy bude záložní štáb dislokován v blízkosti VS armády, takže operační skupina pro pomoc při převzetí velení může odjet (odletět) současně se záložním štábem. V případě, že bude záložní štáb dislokován ve větší

vzdálenosti od VS armády a od místa svého zasazení, bude v některých případech nutné, aby velení převzala předem operační skupina ze štábu armády. Zapojení záložního štábu do velení bude postupné. Tento způsob převzetí velení je daleko složitější a vyžaduje větší úsilí a čas jak v součinnostních otázkách, tak při postupném předávání získaných podkladů.

Složitější bude přímo zasadit záložní štáb. Veliteli a záložnímu štábu je sice známa situace na celé frontě, není mu však známa konkrétní situace svazku, zejména pak rozhodnutí velitele divize pro bojovou činnost.

Záložní štáb svazku, ať již postavený v míru, nebo i nově organizovaný v průběhu operace, potřebuje určitou dobu ke svému stmelení. Tato doba bude velmi krátká, mohou to být např. 1—2 dny, někdy pouze několik hodin. Stmelení bude úkolem velitele a štábu svazku, za přímé a aktivní pomoci štábu armády (fronty).

Velmi důležitým podkladem správného, rychlého a organizovaného zabezpečení převzetí velení je dostatečná informovanost záložního štábu o celkové situaci na frontě, která musí být doplněna pokud možno nejdůležitějšími znalostmi o situaci svazku těsně před vyřazením hlavního místa velení. Tato situace bude velmi vystupovat do popředí zvláště při dislokování záložního štábu mimo rámec VS armády.

Velmi potřebné budou i informace o počasí a předpovědi počasí, informace o terénu a vyhodnocení terénu, zvláště řek, hor a komunikací, hygienicko-epidemiologická situace a další různé údaje.

K urychlení celkové informovanosti o úkolu armády a svazku, kterému bude záložní štáb velet, včetně upřesňujících rozhodnutí pro převzetí velení bude účelné vydávat tyto podklady všem hlavním funkcionářům najednou.

Proto je účelné, aby na štáb armády k vyhlášení rozkazu o zasazení se dostavili: velitel, politický zástupce náčelník štábu, náčelník operačního oddělení s jedním pomocníkem, náčelník oddělení průzkumu, náčelník druhů vojsk (NRVD, ŽN, CHN, SN), náčelník týlu, zástupce velitele pro technické věci, náčelník 6. oddělení, náčelník topografické služby, popřípadě další funkcionáři.

Po stručném seznámení funkcionářů s úkolem armády a divize s rozhodnutím vyřazeného velitele divize pro bojovou činnost a místem, odkud se zatím divizi

velí (PVS, TVS), odejdou jednotliví náčelníci na příslušné složky velitelství A, kde získají další podklady. Velitel divize a náčelník štábu se seznámí se zámyslem velitele armády pro další činnost, náčelník operačního oddělení upřesní situaci útvarů na frontě a místo nového VS divize; podobně postupují i ostatní náčelníci. Tato doba musí být co nejkratší (ne delší než 30—40 minut).

Je možný i případ, že 5—6 důstojníků štábu armády vyjede do prostoru nově zřizovaného VS svazku, kde se setkají se záložním štábem, který byl předběžným nařízením na VS dirigován a tam jej informuje o situaci a úkolech.

Podle ustanovení našich řádů Vševojsk-1-1 čl. 59 může být k převzetí velení při vyřazení VS na stupni svazku využito PVS nebo TVS. Rozhodnutí o tom, z kterého místa bude účelnější zabezpečit kontinuitu velení nelze stanovit jednoznačně. Bude závislé především na vytvořené situaci, na vzdálenosti záložního štábu a VS armády od předpokládaného nahrazení VS záložním štábem. Za výhodnější pokládáme řešení, kdy se nové VS svazku zřídí v prostoru PVS a po koordinaci celého štábu a po upřesnění otázek spojení a velení bude vyčleněno nové PVS. **Tento způsob má největší výhody za pohybových fází bojové činnosti**, kdy budou vojska za dobu, která uplyne od vyřazení VS, jistě více vzdálena od původního místa velení. V tomto případě by rozmístění štábu na TVS nebylo výhodné ani po stránce zabezpečení spojení.

V některých případech bude možné uplatnit i takové řešení, kdy velitel záložního štábu spolu s úzkou operační skupinou (náč. průzkumu, náč. oper. oddělení s pomocníkem, popřípadě pom. děl.) se přemístí na PVS svazku a ostatní celá skupina na VS pod velením NS se přemístí na TVS, kde se rozvine štáb. Současně se sem přesunou přidělené spojovací prostředky. Velitel tak může získat pro řízení bojové činnosti vojsk osobním stykem se zástupcem a dalšími funkcionáři na PVS další podklady, mimoto si upřesní situaci vojsk na hlavním směru. Štáb se zatím přemístí do prostoru TVS, kde získá poslední zprávy o situaci. Po konsolidaci a usměrnění velení vyčlení se buď nové TVS nebo se VS přesune do nového prostoru.

Tento způsob je poněkud zdlouhavější, ale **bude mít své uplatnění hlavně ve složitých situacích**, při kterých nebude možné rozvíjet útočnou činnost a kdy naopak

bude mít nepřítel iniciativu. To bude i v nejasných situacích u prvního sledu, kdy by rozvinutí VS v prostoru PVS mohlo být více ohroženo.

b) Metodický postup velitele záložního štábu svazku při převzetí velení

Velitel záložního štábu se po krátkém ujasnění úkolu zpravidla s NS (popřípadě i s náčelníkem operačního oddělení) rozhodne, jakým způsobem převezme velení svazku. Své rozhodnutí vyhlásí podle okolností buď užší operační skupině nebo celému štábu ještě před odjezdem (odletem) z VS armády.

Rozhodující pro obnovení velení a řízení bojové činnosti bude především **znalost situace podřízených útvarů a samostatných jednotek**. Bude nutné ji zjišťovat všemi prostředky, zejména rádiem, vysláním styčných orgánů, a to oboustranně od nadřízeného i od podřízených. Výhodné bude využít ke zjištění situace u podřízených útvarů vrtulníků. V každém případě musí zde být uplatňována zásada, neodvolávat podřízené velitele z míst velení, ale nechat je řešit zásadně bojovou činnost.

Vedle tohoto hlavního úkolu bude účelné co nejrychleji zjistit:

- stav a rozmístění ovr, tankových a motostřeleckých pluků posilových prostředků a záloh včetně stupně ozáření
- stav techniky, zvláště tanků a OT a osob,
- stav týlového a technického zabezpečení.

Rychlé získání a zpracování těchto informací bude mít vedle obnovení pořadí význam **pro možnost reálného úkolování útvarů a jednotek**. Pro plnou obnovu spojení při vyřazení VS je třeba předpokládat, že bude nutné zasadit spojovací prostředky v počtu, odpovídajícímu asi jednomu položení spojovacího uzlu svazku. Tyto prostředky by měl dodat štáb armády (pokud možno předem).

Rozhodne-li se velitel okamžitě odjet na PVS s náčelníkem operačního oddělení a oddělení průzkumu, odešle ostatní funkcionáře s úkolem přesunout záložní štáb na určené místo VS a na TVS a rozvinout štáb. Stanoví dobu pohotovosti na novém VS.

Toto rozhodnutí má značnou výhodu v tom, že velitel získá další podklady pro řízení bojové činnosti vojsk osobním stykem se zástupcem velitele divize a dalšími funkcionáři na PVS a přímo si upřesní

situaci vojsk v okamžiku převzetí velení. Štáb se mezitím přesune a rozvine VS na stanoveném místě, naváže spojení a orientuje se v takticko-operační situaci. Důraz klade na získání posledních zpráv o situaci, popřípadě na usměrnění boje jednotek.

Náčelník týlu a zástupce pro technické věci se po návratu do prostoru dočasněho rozmístění štábu ihned přesune se svými orgány do prostoru TVS svazku. Zde si upřesní situaci, vydá svým orgánům pokyny pro další činnost a ke stanovené době se dostaví na nové VS.

Náčelník štábu v téže době přesune štáb do prostoru nového VS, kde vydá pokyny k jeho rozvinutí a organizuje činnost štábu. Ke stanovené době shromáždí určené funkcionáře s úkolem být připraveni k doplnění veliteli údajů o podřízených jednotkách a k přijetí rozhodnutí velitele divize k pokračování bojové činnosti.

Velitel divize po svém návratu z PVS (popřípadě i od některého útvaru) vyslechne stručnou informaci náčelníka štábu o připravenosti štábu zahájit velení. Podle potřeby si povolá další náčelníky k ujasnění situace jejich podřízených jednotek, zejména činnosti a stavu raketových vojsk.

Rozhodnutí velitele pro řízení další činnosti vojsk bude obsahovat

- úkoly, které mají plnit podřízené útvary,
- úkoly raketového útvaru a způsob použití jaderných a chemických náplní,
- způsob použití 2. sledu a záloh,
- upřesnění míst velení, zejména zřízení a obsazení PVS a TVS; přesun míst velení v průběhu další bojové činnosti,
- úkoly spojené s dokončením převzetí velení.

Další postup práce velitele záložního štábu by měl odpovídat tomu, aby svoji řídicí činností s využitím NŠ a NOO zabezpečil co nejrychlejší vzájemnou informovanost celého štábu o údajích, které zná operační skupina od armády a dále o postupně získaných informacích o podřízených jednotkách i od vlastního štábu z těch míst velení, která nebyla porušena. Tato činnost štábu vyžadá si v každém případě určitý čas, v závislosti na bojové i denní situaci.

Důležitá úloha při pomoci v obnově velení a znalosti situace podřízených vojsk připadá operační skupině, vyčleněné ze štábu armády. Tato skupina přechází do

časné do podřízenosti velitele záložního štábu. Bude proto nejvíce záležet na tom, jak velitel nebo NŠ bude umět organizovat práci této skupiny, aby bylo zabezpečeno maximální využití znalostí situace všech jejích příslušníků, zakreslených map, dokladů i údajů utajeného velení.

Snahou NŠ musí být, aby hlavně zpočátku byli všichni funkcionáři štábu společně na jednom místě pro zabezpečení vzájemné a rychlé informovanosti, popřípadě k zachycení potřebných údajů do pracovních map. Z tohoto důvodu bylo by velmi vhodné, aby již ze štábu armády měla operační skupina více souleptů map z prostoru bojové činnosti svazku, jak jsme již dříve poukázali. Jinak se doba převzetí velení nutně prodlužuje i o tyto vyložené organizační otázky.

V případě zřízení nového VS v prostoru PVS bude účelné, aby sem NŠ povolal na nezbytnou dobu i funkcionáře z TVS pro předání podkladů a sladení součinnosti s novým štábem. Tento způsob zdá se být výhodnější, než odeslání důstojníka na TVS, zvláště vzhledem k možností předání zakreslené situace celému štábu.

Po navázání spojení s útvary a podřízenými jednotkami je povinností nového štábu oznámit podřízeným převzetí velení a upřesnit úkoly pro zabezpečení splnění úkolu svazku. Povinností nového štábu je upřesnit jim i nová místa velení a jejich předpokládané přemístění v průběhu další bojové činnosti.

Po upřesnění bojových úkolů útvarům a samostatným jednotkám je povinností velitele záložního štábu oznámit na armádu převzetí velení svazku. Toto hlášení může velitel odeslat teprve po získání základního přehledu o celkové situaci svazku, potvrzeného zprávami od pořízených útvarů a hlavních samostatných jednotek a údaji posilových prostředků. Celková situace musí být podepřena reálnými údaji o zamýšlené další činnosti svazku, z níž mohou vzniknout i požadavky na nadřízeného velitele. Teprve od tohoto okamžiku je možné počítat, že za velení svazku plně odpovídá nově zasazený štáb.

Operační skupina vyslaná ze štábu armády na pomoc při převzetí velení záložnímu štábu svazku by mohla skončit svojí činností po hlášení velitele divize štábu armády o převzetí velení. V praxi však budou častější případy, že to bude později. Důvodem k tomu jsou všestranně širší znalosti operační skupiny o situaci, které

vytvářejí předpoklad lepší možnosti sladění celkové činnosti nově zasazovaného štábu. Okamžik odvolání tohoto základního článku, o který se opírá do značné míry celé velení, bude proto velmi citlivý i pro další činnost záložního štábu. Doba odeslání operační skupiny armády bude proto různá a bude záležet nejvíce na bojové situaci, na stupni sladění, vycvičenosti a na zkušenostech záložního štábu. V některých situacích může se ukázat jako výhodné neodesílat tuto skupinu na armádu najednou, ale podle obtížnosti plnění úkolů a podle stavu zvládnutí situace ve štábu svazku po částech.

Celková nutná doba k převzetí velení záložním štábem svazku bude závislá na mnoha faktorech. Stanovit ji přesněji je proto velmi obtížné a závisí na konkrétní situaci, zejména na vzdálenosti nutné k přesunu na nové VS, kvalitě spojovacích prostředků přidělených štábem armády, na vnitřním vybavení záložního štábu apod. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že připravený štáb je schopen od okamžiku povolání velitele na štáb armády až do vydání rozhodnutí nového velitele divize pro další bojovou činnost vojsk zvládnout úkoly do čtyř hodin.

Tyto poznatky jsou však výsledkem pou-

ze dílčí zkušenosti a nemůžeme z nich vyvodit proto obecný závěr. K přesnému ohodnocení potřebovaly by více přezkoušení při cvičeních s vojsky. Zvláště bude třeba podrobněji přezkoušet a časově vyjádřit dobu potřebnou pro získání informací od podřízených jednotek. Bude nutné, aby časové limity byly získány ze skutečných vzdáleností útvarů a jednotek od nově rozvinutého VS, aby mohlo být ověřeno navázání spojení za pohybové a dynamické situace. Bude rovněž nutné ověřit možnosti navázání a obnovy velení oboustranným vysláním styčných důstojníků, popřípadě obětem vrtulníkem. Jenom tak bude možné stanovit časy, které by se maximálně přibližovaly skutečnosti.

Celá metodika převzetí velení záložním štábem svazku za pomoci štábu armády je velmi složitá a variabilní proces, který by měl být předem promyšlen a procvičen na všech stupních velení. I když můžeme přimnout určité obecné zásady této metodiky, musíme vidět, že v závislosti na bojových podmínkách a času tato celá činnost a postup vždy vyžadoval určité zvláštnosti a nemůže se proto stát šablonou. Ukázaná metoda má sloužit jako vodítko k jednání velitelů a štábů v této složité situaci.

ORGANIZACE A PŘÍPRAVA ZÁLOŽNÍCH ŠTÁBŮ SVAZKŮ V MÍRU

Vysoké požadavky na velení vojskům, vyplývající z charakteru soudobé operace, kladou vysoké nároky i na organické štáby svazků. Přitom tyto štáby jsou kádrově plně vybaveny a zejména sladěny v činnosti. Proto tím větší nároky musí být kladeny na přípravu, smílení a materiální vybavení záložního štábu.

Vzhledem ke zkušenostem ze cvičení je třeba podle našeho názoru při řešení organizace a přípravy záložních štábů si nejdříve ujasnit

- u jakého stupně velení záložní štáby zřídí a jaký počet,
- kádrové složení těchto záložních štábů a jejich materiální a jiné vybavení,
- připravit záložní štáby již v míru, a to takovým způsobem, aby se staly rovnocennými „partnery“ stávajících štábů.

Má-li příprava záložních štábů vyhovovat těmto podmínkám, je nutné:

1. Aby každý z nich byl doplňován pokud možno z jednoho místa, poněvadž jinak lze těžko zabezpečit jejich systematickou přípravu. Dodržování tohoto požadavku je nutné i z hlediska jejich bo-

jové a mobilizační pohotovosti. Z těchto důvodů je nejvýhodnější stavět záložní štáby u škol a akademií a pokud jejich kapacita nestačí u okruhů, popřípadě u krajských vojenských správ.

2. Aby velitelská příprava a školení probíhaly pravidelně v průběhu celého výcvikového roku a dosažené výsledky se prověřovaly na VŠ a cvičeních s vojsky. Přitom struktura a obsah školení by měl v podstatě odpovídat struktuře a školení kádrových štábů. Nejlepší podmínky pro tento výcvik je možné rovněž vytvořit ve školách a akademiích.

3. Aby byly doplňování příslušníky velitelského sboru z řad velitelů a pracovníků štábů, kteří mají odpovídající zkušenosti a jsou pro funkce odborně připraveni. To se týká především doplňování hlavních funkcí a oddělení štábu. Méně významné funkce mohou být doplňovány z řad záložních důstojníků. Aby byla zabezpečena jejich systematická příprava, bude výhodnější povolávat je na cvičení častěji, na kratší dobu, ale této intenzivně využít k získání potřebných znalostí a ná-

vyků. V tomto smyslu bude nejvýhodnější povolávat předurčené záložní důstojníky na cvičení v délce 7—10 dní, a to nejlépe v období VŠC a cvičení s vojsky.

4. Aby byly pomocnými silami (kresliči, písaři), pomůckami, potřebnou organizační a spojovací technikou s odpovídající obsluhou, aby mohly provádět jak teoretickou přípravu, tak i praktický výcvik. Z tohoto důvodu bude účelné, aby záložní štáby měly již v míru nejnutnější výbavu materiálu, spojovacích a dopravních prostředků.

5. Aby odpovědnost za velitelskou přípravu a výcvik záložních štábů měly ty stupně velení, u nichž se tyto štáby budou zřizovat.

6. Aby ústřední orgány ozbrojených sil zabezpečily jednotné plánování velitelské přípravy a výcviku.

Organizace velitelské přípravy a výcviku by měla zahrnovat:

a) Analýzu stavu znalostí a odborné připravenosti předurčených příslušníků záložního štábu, aby mohla být ve smyslu vydaného jednotného plánu prováděna velitelská příprava diferencovaně tak, aby to odpovídalo skutečné situaci.

b) Zpracování reálného plánu velitelské

přípravy, zahrnující jak teoretické, tak i praktické školení.

c) Vlastní velitelskou přípravu provádět metodicky tak, aby to odpovídalo skutečné úrovni znalostí příslušného záložního štábu. V každém případě by praktickému školení měly předcházet přednášky a semináře k jednotlivým teoretickým otázkám přípravy a vedení soudobé operace a boje, jejího všestranného zabezpečení, jakož i metodiky zasazování záložních štábů. Prakticky připravovat a sladit bude účelné nejdříve po jednotlivých odděleních. Přitom zvláštní důraz bude nutné položit na zvládnutí funkčních povinností a na metodiku práce štábu. Celý štáb by se měl cvičit a sladit teprve po sladění činnosti v odděleních. Po dosažení odpovídající sladěnosti celého štábu je možné přikročit k výcviku v polních podmínkách na VŠC a cvičeních s vojsky, na nichž zejména procvičovat metodiku zasazování záložního štábu v pravděpodobných variantách. Proti dosavadní praxi bude účelné vyvádět záložní štáby na cvičení aspoň dvakrát za rok, z toho jednou na štábní výcvik nebo VŠC a jednou na cvičení s vojsky.